

Másfélezeréves igék Szemelvények Szent Ágoston beszédeiből

Mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyar nyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Másfélezeréves igék
Szemelvények Szent Ágoston beszédeiből

Imprimatur. 1276/1933.
Vacii, die 1. Apr. 1933.
† Stephanus Episcopus Vaciensis

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1933-ben jelent meg a Szalézi Művek *Lelkiélet Kiskönyvei* sorozatának 5. köteteként a Szalézi Művek kiadásában. Az elektronikus kiadás engedélyét a Szalézi Szent Ferenc Társasága – Don Bosco Szaléziak adta meg. Ezt az elektronikus kiadást a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár elvei szerint korlátlanul lehet lekipásztorni célokra használni. Minden más jog a szaléziaké.

A könyv szövegét Dobai István vitte számítógépbe.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék	3
Előszó	4
Karácsony	5
A gazdagok és szegények	7
Tisztán éljete, kik Krisztus testét eszíte!	11
Egy kenyér, egy test	14
A kenyértörésben ismerik fel Krisztust	18
Méltóképpen áldozatok.....	21

Előszó

Most, amikor mind hangosabban emlegetik a népvezérek az ősi pogány kultuszhoz való visszatérést és teszik ezt a történelemre hivatkozva, – nagyon fontos, hogy a kereszténység ősi, mélységes tanítását megismerjük kivált négy dologban: hogy mit is jelent nekünk a karácsony; hogy mi a szegény és gazdag joga és kötelessége; hogy Krisztus és közöttünk fenséges kapcsolat áll fenn, vele egy titokzatos test vagyunk, ez pedig tiszta életet követel tőlünk; hogy a kereszténység alapvető tana az Úrvacsora; a titokzatos áldozat és a titokzatos test vétele, – melyhez méltóképpen kell járulnunk.

Soha toll szebben nem írhat ezekről, soha nyelv világosabban és fenségesebben nem szólhatott ezekről, mint a kereszténység negyedik századában élő két szentatya: Szent Ágoston püspök és Aranyszájú Szent János püspök. Az egyik római, a másik görög mestere az ékesszólásnak. Szent Ágoston a latin, valamikor megkeresztelkedése előtt a szónoklattan tanára volt Milánóban, a nagyhírű és híres szónoknak, Szent Ambrusnak volt buzgó hallgatója, anyjának, Szent Mónikának imája kieszközölte számára a megtérést, – és felülmúlta mesterét a beszéd művészetében, szinte új stílust alkotott, mert nem körmondatokban beszélt, hanem a nemes ércet tartalmazó kőzetet egyetlen hatalmas pörölycsapással szétzúzta, és a nemes fém egyszerre szétárasztotta ragyogó fényességét. Világosabban, nagyobb szellemi fényzőnnel a korabeli szónokok nem is beszéltek. Szent Ágoston ma is felülmúlhatatlan. – Aranyszájú Szent János a görög, a szónoklattan minden tanítását felhasználja a beszédében, gyönyörűen beszél, a meggyőzésre helyezi a fősúlyt.

A mai ember bálványképeit hadd zúzza össze ez a pöröly, hogy a hit nemes aranyfénye szinte megigézzé őt; – hadd győzze meg őt az aranyszáj;– és szeresse meg hitét és tanulja meg hitét és éljen, haljon, ha kell, hitéért, melyet csakis az egy szent, apostoli és katolikus egyházban találhatunk meg teljes épségben.

Karácsony

Szent Ágoston 192. beszéde. Másként: De tempore 16.

Ma eredt a földről az igazság, – hogy a zsoltáros szavait idézzem, (Zsolt 84) – ma született testben Krisztus. Örvendezzünk tehát; ünnepeljünk tehát; és ez a mai nap is figyelmeztessen és intsen minket, hogy gondoljunk az örök, soha el nem múló napra, hogy epedjünk s várakozzunk rendíthetetlen reménységgel az örök ajándékokra. Legyünk büszkék s rátartósak, mert hatalmat nyertünk, hogy Istennek fiai legyünk.

Miértünk lett időben élő az idők Létrehozója! Miértünk jelent meg testben a világ Alkotója! Miértünk teremtődött meg a Teremtő! Miért akarnók tehát megmarkolni, miért szeretnők tehát, ha lehetne, hozzánk láncolni ezt a tovaröppenő életet; miért gyönyörködünk tehát, bár még halandók vagyunk, e mulandó, halandó dolgokban?

Sokkal világosabban ragyogott föl a földön a remény, mintsem, hogy földi élet ígértetnék meg a mennyekben. S hogy ezt elhiggyük, egy még a mennyei életnél is hihetlenebb dolog történt.

Istenné akarta tenni azokat, kik emberek voltak; emberré lett tehát, ki Isten volt: nem vesztett cseppnyit sem abból, ami volt; azzá akart lenni, amit teremtett.

Ő maga teremtette azt, ami legyen, mert megtestesülésekor az embert hozzácsatolta Istenhez, de Istent nem vesztette el az emberben.

Isten emberré lett egy személyben, összeolvasztotta ezt úgy magában, hogy maradt Isten és hogy emberré is lett.

Csodálatba ejt minket, hogy Szűz szülte és a hitetlenkedőket meggyőzni törekszünk ez új születési módról, hogy ti. a Szent Szűz magzatot hordott méhében megtermékenyítés nélkül és ember-fiat szült ember-anya nélkül és sérelem nélkül. Csodálatba ejt minket a szüzesség épségben maradása a szülés előtt, szülés alatt és a szülés után egyaránt.

Csodálatos ez, de még csodálandóbb az a nagy irgalom, hogy az, ki így születhetett, születni akart.

Az Atyának egyszülötte volt már, ki most az Anyának egyszülötte; sőt magát azt az Anyát is Ő teremtette a maga számára. Ő, aki most az Anyától született, az Atyával öröktől fogva, az Anyától ma született; előbb Anyát teremtett magának s az Anyától lett emberré; az Atyától azonban sohasem lett, hanem öröktől fogva született: az Atya sohasem volt nélküle, míg Édesanyja sohasem lett volna nélküle.

Örvendeztetek azért ti, Krisztus szüzei! A ti társatok Krisztusnak Anyja. Nem szülhettétek ugyan Krisztust; de Krisztus miatt nem szültök, Krisztus miatt nem akartok anyákká lenni. S Krisztus, bár nem tőletek született, de nektek született. S ha visszaemlékeztek szavaira, és kell visszaemlékeznetek, az Ő Anyja is vagytok ti, mert az Ő Atyjának akaratát cselekszitek. Mert Ő mondotta: *Aki az én Atyám akaratát cselekszi, az az én testvérem, húgom és anyám.* (Mt 12,50)

Örvendeztetek és vigadozzatok ti Krisztusnak özvegyei! mert annak fogadtátok a szent megtartóztatást, ki termékennyé tette a szüzességet.

Vigadozz te is házas tisztaság! Ti mindnyájan, kik hűségesen éltek házastársatokkal: amit testileg elvesztettetek, őriztétek meg szíveitekben. Ha testetek nem is érintetlen szűzi test, legyen szűzi a lelkiismeretetek hitre nézve, e szerint szűz minden egyház.

Krisztust Mária, a kegyes szüzesség szülte; a kisded Krisztust fölismerte Anna, a koros özvegyesség; Krisztusért küzdött Erzsébet, a házastársi tisztaság és késői termékenység. Minden rendű és rangú hívek, mint tagok, megadták a fejnek, Krisztusnak azt, amit az ő kegyelméből megadhattak.

Továbbá, mivel Krisztus igazság, béke és igazságosság, foganjátok őt hittel, hozzátok őt napvilágra tettekkel, hogy amit Mária szűzi méhe véghezvitt Krisztus testével, azt cselekedje szívetek Krisztus törvényével.

Hogyan is ne tartoznám a Szűz szülöttéhez, mikor Krisztus tagjai vagyunk? Fejünket Mária szülte, minket az Egyház. Mert az Egyház is, anya is, meg szűz is: bensőséges szeretete által anya, ép és sértetlen hite és kegyessége folytán szűz. Népeket szül, de egynek a tagjai, annak az Egynek, kinek ő a teste és hitvese; és ebben is hasonló ahhoz a Szűzhöz, mivel a sokakban is az egységnek Anyja.

Szent érzelmekkel és tiszta lélekkel ünnepeljük meg tehát mindnyájan az Úr születésének napját, mert ezen a napon *származott a földről az igazság*. (Zsolt 84) Megtörtént ugyanis az, mit ama zsoltárban tovább éneklünk. Mert az, ki e földről származott, azaz testből született, mivelhogy az égből jött, mindenekfölött van is. (Jn 3,51) Kétségkívül, midőn fölszállott az Atyához: az igazságosság is letekintett az égből. Ezt az igazságosságot, amidőn a Szentlelket megígéri, maga is ajánlja e szavakkal: *Ő úgymond, megfeddi a világot a bűnről, az igazságról és az ítéletről! A bűnről ugyan, mivel nem hittek bennem; az igazságról, mert az Atyához megyek, és már nem láttok engem.* (Jn 16,8) Ez az igazság, mely az égből letekintett. *A magas égből indul ki és a magas égbe tér vissza.*

De nehogy megvesse valaki az igazságot, mivel a földről eredt, midőn mint vőlegény jött ki az ő terméből, vagyis a Szűz méhéből, hol az Isten Igéje az emberi teremtménnyel bizonyos kimondhatatlan házasságra lépett: tehát, nehogy megvesse valaki Őt és nehogy valaki, bár csodálatosan született és csodálatos szavaiban s tetteiben egyaránt, de mégis a bűnös testhez való hasonlósága miatt esetleg többé ne higgye őt Krisztusnak, hanem csak embernek – amikor a zsoltáros így énekel: *Mint vőlegény kilépve az ő terméből, mint hős örömmel futja meg pályáját; hozzáteszi azonnal: a magas égből jött Ő ki.* (Zsolt 18) Mikor tehát halljuk: *Az igazság a földről származott*, nem állapot, hanem méltatás ez; nem nyomor, hanem irgalmasság ez.

Az igazság, hogy a földről származhassék, leszállott az égből; a vőlegény kilépett az ő terméből, a magas egekből jött ő.

Innen van, hogy ma született s a mai napnál rövidebb nappalú nap nincs a földön, míg a mai naptól hosszabbodnak a napok. Aki tehát lehajolt és minket fölemelt, a legrövidebb napot választotta; de attól fogva a világosság gyarapodik és ilyen eljöveteleivel minket hallgatagon is mintegy harsonaszóval arra buzdít, hogy tanuljunk meg gazdagokká lenni Abban, Ki érettünk szegénnyé lett; hogy legyünk szabadokká Abban, Ki érettünk szolgai alakot vett föl; hogy bírjuk a mennyországot Abban, Ki érettünk a földről származott.

A gazdagok és szegények

Szent Ágoston 85. beszéde. Másként: De tempore 205.

A mai szent evangélium, mely imént hangzott füleinkben, inkább kíván hallgatót és cselekvőt, mint kimagyarázót.

Mi világosabb e fénysugárnál: „*Ha be akarsz menni az életbe, tartsd meg a parancsolatokat?*” (Mt 19)

Mit mondjak tehát?

„*Ha be akarsz menni az életbe, tartsd meg a parancsolatokat!*”

Ki az, ki nem akarná az életet? És mégis, ki az, ki meg akarná tartani a parancsolatokat?

S ha nem akarod megtartani a parancsolatokat, miért keresed az életet?

Ha rest vagy a munkára, miért sietsz a bérfizetésre?

Azt mondta a gazdag ifjú, hogy megtartotta a parancsolatokat; erre még nagyobb parancsokat hallott: „*Ha tökéletes akarsz lenni, egynek híján vagy; menj, add el mind, amid van, és add a szegényeknek*”: és nem vesztet el, hanem „*kincsed lesz az égben; és jöjj, kövess engem*.” Mert mit használ neked, ha megteszed, és nem követsz engem?

Az pedig, mint hallottátok, elment szomorúan és leverten, mert nagy gazdagsága volt.

Amit az hallott, hallottuk mi is. Krisztus ajka az evangélium. A mennyben ül, de nem szűnik meg beszélni e földön.

Ne legyünk mi süketek, mert Ő kiált.

Ne legyünk mi holtak, mert Ő mennydörög.

Ha a nagyobbat nem akarod megcselekedni, tedd meg a kisebbet. Ha a nagyobbak terhe sok neked, legalább a kisebbeket vedd föl.

Mit, mindkettőre rest vagy? Mit ellenkezel mindkettővel?

A nagyobbak ezek: *Add el mindenedet, amid van, oszd ki a szegényeknek és kövess engem.*

A kisebbek: *Ne ölj. Ne paráználkodjál. Hamis tanúságot ne tégy. Ne lopj. Tiszteld atyádat s anyádat. Szeresd felebarátodat, mint önmagadat.*

Tedd meg ezeket.

Miért hangoztassam előtted, hogy add el kincsedet, vagyonodat, mikor azt sem tudom kicsikarni tőled, hogy el ne rabold a másét?

Hallottad: „*Ne lopj*”, és te rabolsz.

A nagy ítélő Bíró színe előtt már nem is zsványnak tartanak téged, hanem rablónak.

Kegyelmezz magadnak! Könyörülj magadon!

Ez az élet még időt hagy neked, ne vesd el az intelmet.

Tegnap tolvaj voltál, ne légy az ma is! Vagy tán már ma is az voltál? Ne légy holnap! Vess véget már egyszer a gonoszságnak és a jutalom kedvéért szegődjél a jó mellé.

Javakat bírni szeretnél, de jó lenni nem akarsz; életed ellentéte vágyaidnak.

Ha nagy jó alkalmas lakással bírni, mekkora rossz a rossz lelkiismeret?

*

A gazdag szomorúan távozott és az Úr így szólt: „*Mennyire nehéz dolog a gazdagnak bejutni a mennyek országába.*”

S hogy milyen nehéz, arra hasonlatot mondott s kimutatta, hogy oly nehéz, hogy teljesen lehetetlen.

Mert minden lehetetlen nehéz, de nem minden nehéz lehetetlen.

Minő nehéz?

Figyelj a hasonlatra: „*Bizony mondom nektek, könnyebb a tevének átmenni a tű fokán, mint a gazdagnak bejutni a mennyek országába.*”

Tevének átmenni a tű fokán! Még ha szűnyogot mondott volna is, lehetetlen volna.

Azután ennek hallatára megszomorodtak a tanítványok és mondták: *Ha így van, kicsoda üdvözülhet? Ki a gazdagok közül?*

Szegények! Halljátok Krisztust!

Istennek népéhez beszélek. Sokan vagytok szegények, legalább ti eljuthátok arra!

De halljátok!

Mindnyájan, kik dicsekedtek a szegénységben, kerüljétek a kevélységet, hogy meg ne szégyenítsenek titeket az alázatos gazdagok! Kerüljétek a kegyetlenséget, hogy ne győzzenek le titeket a jámbor gazdagok! Kerüljétek a részegséget, hogy ne kerüljenek fölétek a józan gazdagok.

Ne dicsekedjétek a szegénység miatt, mert nekik sincs mit dicsekedniük a gazdagság miatt.

*

Hallják a gazdagok, ha ugyan vannak ilyenek itt! Hallják az apostolt: „*Parancsold meg e világ gazdagjainak.*” (1Tim 6,17)

Mert vannak gazdagok a másvilágra nézve is.

A szegények a másik világ gazdagai.

Az apostolok a másik világ gazdagai, kik mondták: „*Mintha semmink sem volna, és mégis mindennel bírók vagyunk.*” (2Kor 6,10)

Hogy tudjátok, micsoda gazdagokról beszél, hozzátette: e világnak. Hallják tehát e világnak gazdagai az apostolt: „*Parancsold meg – úgymond – e világ gazdagjainak, hogy fönnhéjázók ne legyenek.*”

A gazdagság első férge a fönnhéjázó gög.

Rossz szű az, az egészet összerágja, és hamuszerű porrá teszi.

„*Parancsold meg tehát, ne legyenek fönnhéjázók, és ne a bizonytalan gazdagságba helyezték reményüket*”; nehogy esetleg mint gazdag aludjál el, és mint szegény ébredj föl.

„*És ne a bizonytalan gazdagságban helyezték reményüket* – az apostolnak szavai – *hanem az élő Istenben.*”

A tolvaj elviszi aranyodat, ki viszi el Istenedet?

Mije van a gazdagnak, ha Istene nincs?

Minek van híján a szegény, ha Istene van?

„*Ne a gazdagságban reménykedjenek tehát* – mondja – *hanem az élő Istenben, aki bőven megad nekünk mindent, a mi táplálásunkra*” és mindezekkel együtt önmagát is.

*

De ha se ne bízzanak, se reményüket ne helyezték a gazdagságba, hanem az élő Istenbe, mit tegyenek a vagyonnal?

Halld mit: „*Legyenek gazdagok a jócselekedetekben.*”

Mi ez? Magyarázd meg, ó apostol. Mert sokan nem akarják megérteni, amit nem akarnak megcselekedni.

Magyarázd meg apostol! Ne adj alkalmat a rossz cselekvésre homályos beszédeddel.

Mondd, mit mondtál? „*Legyenek gazdagok a jócselekedetekben.*”

Hallják, értsék meg: nem hagyjuk, hogy mentegessék magukat, sőt inkább vádolni kezdik majd magukat és mondani, amit az imént hallottunk a zsoltárban: „*Mert elismerem én az én vétkeimet.*” (Zsolt 50,5)

Mondd meg te, mi az: „*Legyenek gazdagok jócselekedetekben.*” „*Szívesen adjanak.*”

Mi az? Szívesen adjanak?

Nemde ezt sem értjük?

„*Szívesen adjanak, osztozzanak.*”

Neked van, a másiknak nincs: osztozz, hogy veled is osztozzanak.

Osztozz itt és osztozkodsz amott.

Ossz itt kenyeret és kenyeret kapsz amott.

Minő kenyeret itt? Olyant, minőt az első ember átka folytán verejtékkel és fáradtsággal gyűjtesz.

Minő kenyeret amott? Őt, aki mondotta; „*Én vagyok az élő kenyér, mely az égből alászállottam.*” (Jn 6,51)

Gazdag vagy itt, de szegény amott.

Van aranyad, de még sincs nálad jelen Krisztus.

Oszd ki, amid van és megkapod, amid nincs.

„*Legyenek gazdagok jócselekedetekben. Szívesen adjanak, osztozzanak.*”

*

Tehát veszendőbe menjen a vagyonuk?

Osztozzanak – mondotta – nem pedig hogy: *Egészet adják.*

Tartsák meg maguknak, amennyi elég; tartsanak meg többet, mint elégséges.

Adjunk innen egy bizonyos részt.

Milyen részt? Tizedrészt.

Tizedeket adtak az írástudók és farizeusok. (Lk 18,12)

Szegényekkéztünk, testvérek! Tizedeket adtak, kikért Krisztus még nem ontotta véré.

Tizedeket adtak az írástudók és farizeusok, nehogy esetleg valami nagy cselekedetnek véld, mikor kenyeret szegsz a szegényeknek: pedig ez alig ezredrésze javaidnak.

De nem korhollak azért emiatt, bárcsak ezt tennéd. Úgy szomjúhozom, úgy éhezem ez után, hogy már a morzsákban is örvelezem.

De nem hallgatom el, mit mondott az Élő, ki meghalt érettünk. „*Hogyha nem lesz tökéletesebb a ti igazságtok – úgymond – az írástudók és farizeusokénál, nem mentek be a mennyek országába.*” (Mt 5,20)

Nem cirógat minket; orvos Ő, elevenig vág.

„*Hogyha nem lesz tökéletesebb a ti igazságtok a farizeusokénál, nem mentek be a mennyek országába.*”

Az írástudók és farizeusok tizedeket adtak.

Mi ez? Kérdezzétek meg magatokat.

Lássátok, mit cselekedjétek, mennyiből tegyétek; mit adjatok, mit hagyjatok magatoknak; mit fordítsatok irgalmasságra, mit tartsatok vissza fényűzésre.

Tehát: „*Szívesen adjanak, osztozzanak; gyűjtsenek maguknak kincset, jó alapul a jövőre, hogy elnyerjék az igaz életet.*”

*

Intettem a gazdagokat: hallgassatok meg ti is, szegények!

Ti adakozzatok, ti meg ne raboljatok.

Ti osszátok ki vagyonotokat; ti meg fékezzétek kapzsiságotokat.

Halljátok, szegények, magát ugyanazt az apostolt: „*Van nagy nyeremény.*”

A nyeremény a tiszta haszonhozatal.

„*Csakugyan nagy nyeremény – úgymond – az ájtatosság megelégedéssel.*”

A gazdagokkal közös világtok van; nincs a gazdagokkal közös házatok; de közös a menny, közös a világosság.

A megelégedést keressétek! Ami elég, keressétek; többet ne akarjatok.

A többi rád nehezedik, nem emel föl; terhel, de nem szerez tiszteletet.

Nagy nyereség a jámborság nagy megelégedéssel. Mindenekelőtt a jámborság.

A jámborság Istennek tisztelete.

A jámborság megelégedéssel: mert semmit sem hoztunk e világra.

Vagy hoztál ide valamit?

De ti gazdagok, ti sem hoztatok semmit.

Mindent itt találtatok; a szegényekkel együtt mezítelenül születtetek.

Mindkettőben közös a test gyöngesége; közös a sírás, a nyomorúságok e tanúja.

„Mert semmit sem hoztunk e világra, (a szegényeknek mondja) de semmit el nem vihetünk. Van eledelünk és ruházatunk, ezekkel megelégszünk” (1Tim 6,6)

„Mert akik gazdagok akarnak lenni!”

Akik akarnak lenni, nem akik azok. Mert, akik azok, legyenek. Hallották, ami őket illette: *„hogyan gazdagok legyenek a jócselekedetekben; könnyen adjanak, osztozzanak.”*

Ők hallották. Halljátok ti, kik még nem vagytok azok.

„Kik gazdagok akarnak lenni, kísértésbe esnek és törökbe és sok ártalmas kívánságokba.”

Nem féltetek?

Halljátok, mi következik: *„Amelyek az embereket halálos veszedelembe és kárhozatba merítik”*

Nem félsz?

„Mert minden rossznak gyökere a pénzvággy.”

Az a pénzvággy, hogy gazdag akarsz lenni, nem pedig, hogy már az vagy.

Ez a pénzvággy.

Nem félsz halálos veszedelembe s kárhozatba merülni?

Nem félsz a minden rossz gyökerétől, a pénzvággytól?

Szántóföldről kiirtod a tövisek gyökerét is, szívedből nem irtod ki a gonosz vágyak gyökerét?

Megtisztítod földedet, hogy onnan hasznót húzhass: és nem tisztítod szívedet, hol Istened lakik!?

„Mert minden gonoszságnak gyökere a pénzvággy, mely után járván egyesek eltévelyedtek a hittől és sok fájdalomba bonyolódtak.”

*

Hallottátok, mit kell cselekednetek; hallottátok, mitől kell félnetek; hallottátok, honnan vásárolhatjátok meg a mennyek országát; hallottátok, mi akadályozza a mennyek országát.

Egyesüljete mindnyájan az Isten igéjében.

A gazdagot is, meg a szegényt is Isten alkotta. A Szentírás mondja: *„A gazdag és szegény találkoznak, az Úr alkotta mind a kettőt.”* (Péld 22,2)

A gazdag és szegény találkoznak egymással. Melyik úton, hacsak nem az életben?

A gazdag született, a szegény született.

Egyként haladván az úton találkoztok egymással.

Te ne akard elnyomni; te ne akard megcsalni.

Ez szűkölködik, annak van.

De mindkettőt Isten alkotta. Azáltal, kinek van, segíti a szűkölködőt; azáltal, kinek nincs, próbára teszi azt, kinek van.

Hallottuk, megmondtuk: féljünk, óvakodjunk, imádkozzunk, hogy eljussunk a mennyekbe.

Tisztán éljete, kik Krisztus testét eszitek!

Szent Ágoston 132. beszéde. Másként: De Verbis Domini 46.

„Az én testem valóban étel és az én vérem valóban ital.” Jn 6,56.

Hallottuk a szent evangélium felolvasásakor miként buzdít minket az Úr Jézus Krisztus az örök élet ígéretével, hogy együk az Ő testét és igyuk az Ő véré.

Bár mindnyájan hallottátok, mégse mindnyájan értettétek.

Ti, akik már megkeresztelkedtetek és hívők vagytok, tudjátok, mit mondott.

De azok, akik még „katekumenek, vagy hallgatók” közöttetek, hallgathatták ugyan, mikor felolvastattuk, de vajon meg is értették-e?¹

Beszédünket tehát mindnyájatokhoz intézzük.

Azok, akik már eszik az Úr testét és isszák az Ő véré, gondolják meg, mit esznek és mit isznak, nehogy, miként az Apostol mondja, ítéletet egyenek és igyanak maguknak.

De akik még nem eszik és nem isszák, siessenek e nagy vendégségre, mert ők is hivatalosak erre.

E napokban a tanítómesterek etetnek, Krisztus mindennap etet, az Ő asztala itt a középben van felállítva.

Mi annak az oka, hallgatók, hogy látjátok az asztalt és még sem járultok a lakomához? És talán mikor az evangéliumot olvasták, azt mondtátok szívetekben: Hogyan vélhetnők, hogy mi az, amit mondott: Az én testem valóban étel és az én vérem valóban ital? Hogyan ehetik az Úr testét és ihatják az Úr véré? Hogyan gondolhatnánk, hogy mit mond ezzel?

– De ki zárja előtted ezt el, hogy ne tudhasd? Titok, de ha akarnád, feltáru előtted. Jöjj, tégy hitvallást és megoldottad a kérdést.

Mert, amit az Úr Jézus mondott, a hívek már tudják. De téged katekumennek neveznek, hallgatónak mondanak és süket vagy.

Testi füleid ugyan nyitva vannak, mert hallod az igéket, miket mondtak, de szíved fülei még zárva vannak, mert nem érted azt, ami mondatott.

Tűzzel szólok, nem nyugodtan beszélek.

Íme, itt a húsvét, keresztelkedjél meg.

Ha nem serkent erre az ünnep, bírjon reá a kíváncsiság. Így megtudod, mi is mondatott: Aki eszi az én testemet és issza az én vére, énbennem marad és én őbenne. És hogy velem együtt megtudd, mit mondott; zörgess, megnyitatom neked; és amint neked mondom: zörgess és megnyitatom neked, éppen így én is zörgetek, hogy megnyitassék nekem.

Szavaim füleidben csengnek, de szíveden kopogtatok.

De ha már buzdítanom kell a katekumeneket, hogy az újjászületésnek ehhez a nagy kegyelméhez járulni ne késsenek; mennyivel nagyobb gondomnak kell lenni, atyámfiak, a hívek épülésére, hogy hasznukra válják az, amihez járulnak, hogy ezt a lakomát ne ítéletükre egyék és igyák?

Hogy azonban ne ítéletükre egyék és igyák, éljenek jól.

Buzdítsatok másokat ne szóval, hanem erkölcsitekkel; hogy így azok, kik még nincsenek megkeresztelve, úgy igyekezzenek benneteket követni, nehogy benneteket követvén, elveszenek.

Akik házasságra léptetek, őrizzétek meg hitvesi hűségeteket feleségeitek iránt.

¹ Ezek ugyan még nem voltak a hittitkokba beavatva, csak az evangéliumig lehettek a szentmisén, azután eltávoztak.

Adjátok meg azt, amit követeltek. Te férfiú tisztaságot követelsz a nőtől, adj neki rá példát, ne csak beszélj. Te vagy a fej, jól nézz körül, merre jársz.

Arrafelé kell ugyanis járnod, amerre téged követni ránézve nem veszedelmes; sőt mi több, önmagadnak kell azon az úton haladnod, amelyen akarod, hogy téged kövessen.

A gyöngébb nemtől erősséget követelsz: mindkettőtökben meg van a testnek kívánsága, aki erősebb, az győzedelmeskedjék előbb.

És mégis, elég fájdalom, sok férfiút megszegyenítnek e tekintetben a nők. A nők megtartják tisztaságukat, melyet a férfiak megtartani nem akarnak; és még abban is, mit meg nem tartanak, férfiaknak akarnak látszani; mintha bizony azért lenne nemre nézve erősebb, hogy könnyebben igájához hajtsa őt az ellenség.

Küzdelem, háború ez. A férfi erősebb a nőnél, a férfi feje a nőnek. A nő küzd és győz, te pedig elesel ellenségeddel szemben? A test áll, a fej meg fekszik?

Ti pedig, kik még nem házasodtatok meg, de már az Úr asztalához járultok és eszitek Krisztus testét és isszátok véréát, ha nőülni szándékoztok valamikor, őrizzétek meg magatokat feleségetek számára.

Amilyeneknek őket akarjátok, mikor hozzátok jönnek, olyanoknak kell titeket is találniuk.

Van-e ifjú, aki nem tiszta nőt akarna feleségül? És aki hajadont vesz el, nem érintetlen szüzet óhajt-e?

Érintetlent keresel? Érintetlen légy! Tisztát keresel? Te se légy tisztátalan!

Mert nem áll ám az, hogy ő az lehet, de te nem lehetsz. Ha te nem lehetsz, úgy ő sem lehet.

Mivel pedig ő tiszta tud lenni, megtanít téged arra, miként lehetséges ez.

De hogy az lehessen, Isten igazgatja őt. Te azonban dicsőbb vagy, ha megteszed.

Miért dicsőbb? Őt ugyanis őrzi, óvja a szülők gondoskodása, fészélyezi a gyöngébb nem szeméremérzete, végül fél a törvényektől, melyektől te nem félsz.

Éppen ezért dicsőbb lélsz, ha megtetted, mert amikor te megteszed, Istentől félsz. Annak sok mindentől kell félnie Istenen kívül is, de te egyedül csak Istentől félsz.

Akitől azonban te félsz, nagyobb az mindeneknél. Félnünk kell tőle a nyilvánosság előtt, félnünk a magányban. Ha kísétálsz, lát téged; ha bemész, lát téged; ha ég a mécses, lát téged; ha kioltod a mécses, lát téged; ha belépsz szobádba, lát téged; ha szívedben foglalatostkodol, lát téged.

Félj Tőle, Tőle, kinek gondja van arra, hogy lásson téged; legalább e félelem miatt légy tiszta.

Vagy ha már mindenáron vétkezni akarsz, keress olyan helyet, hol nem lát téged és tedd meg, amit akarsz.

Ti pedig, kik már fogadalmat tettetek, szigorúbban sanyargassátok testeteket és a vágyaitoknak ne adjátok szabadságot még a megengedett dolgokban sem, úgy hogy ne csak a tiltott cselekedettől forduljatok el, hanem még a megengedett nézegetést is vessétek meg.

Ne feledjétek, hogy bármelyik nembe tartoztok, akár férfiak, akár nők vagytok, de angyali életet kell folytatnotok e földön.

Az angyalok ugyanis sem férjhez nem mennek, sem meg nem nőülnek. Ilyenek leszünk, ha majd feltámadunk.

Mennyivel jobbak vagytok ti, kik már a halál előtt elkezdetek azok lenni, amilyenek az emberek csak a feltámadás után lesznek?

Tartsátok meg magasabb rendűségeket, mert az Isten is megőrzi számotokra a tiszteleteteket.

A halottak föltámadása az egek csillagaihoz hasonlítható. A csillag ugyanis különbözik dicsőségre, ragyogásra nézve a másik csillagtól, úgymond az Apostol; éppen így különböznek majd a halottak a feltámadásban.

Mert másként ragyog majd akkor a szüzesség, másként ragyog majd akkor a tiszta házaselet, másként a szent özvegység.

Különbözőképpen ragyognak, de mindannyian ott lesznek. A ragyogás különbözik, az ég közös.

Meggondolván tehát hivatásokat, magasabb rendűségeket és meg is tartván fogadásokat, járuljatok az Úrnak testéhez, járuljatok az Úrnak véréhez.

Ne jöjjön az, aki tudja, hogy nincs ily állapotban.

Beszédem hatására még jobban szálljatok magatokba.

Mert velem együtt örvendenek azok, akik tudják, hogy megtartották házastársukkal szemben azt, mit házastársuktól megkövetelnek; akik tudják, hogy megtartották a teljes megtartóztatást, ha megfogadták azt az Istennek; míg azok, kik azt hallják tőlem: Mindazok, kik meg nem tartjátok a tisztaságot, ne merjetez közeledni e kenyérhez: megszomorodnak.

Én magam sem akartam ezt mondani; de mit tegyek? Embertől való félelem miatt elhallgassam az igazságot? Tehát, ha azok a szolgák nem félnek az Úrtól, én se féljek? Mintha nem ismerném a Szentírás szavait: Gonosz és rest szolga, te adtad volna ki és én követeltem volna? (Mt 25,26)

Íme, kiadtam én Uram Istenem; íme, színed előtt, angyalaid és ennek a te népednek színe előtt kiosztottam pénzedet; mert félek a te ítéletedtől.

Én kiadtam, te követeld be. És ha nem is mondanám, meg fogod tenni.

Annál inkább mondom tehát: Én kiadtam, te térítsd meg őket, te kegyelmezz nekik.

Tedd szemérmesekké azokat, kik szemérmetlenek voltak, hogy, amikor ítéletre jössz, színed előtt együtt örvendezzünk, az is, aki kiosztotta, az is, akinek kiosztotta. Tetszik ez? Tessék. Mindnyájan, kik szemérmetlenek vagytok, javuljatok meg, amíg éltek. Mert én hirdethetem ugyan Istennek igéjét, de a gonoszságukban megrögzött szemérmetleneket Istennek ítéletétől és kárhoztató igéitől meg nem menthetem.

Egy kenyér, egy test

Szent Ágoston 227. beszéde az új keresztekhez.

Nem feledkezem meg ígéretemről.

Azt ígértem ugyanis nektek, kik imént keresztkedtetek meg, hogy egy beszédet tartok nektek s abban megmagyarázom nektek az Úr asztalának szentségét, melyet most már láttok is s melyben az elmúlt éjjel részesültetek is.

Tudnotok kell, hogy mit vettetek, hogy mit fogtok venni, és hogy mit kell naponként magatokhoz vennetek.

Az a kenyér, melyet az oltáron láttok, meg van szentelve Istennek ígéje által, Krisztus teste az.

Az a kehely, vagyis az, ami a kehelyben van, megvan szentelve az Isten ígéje által, Krisztus vére az.

Ezek által akarta ajánlani az Úr Krisztus az ő testét és vérét, melyet kiontott érettünk a bűnök bocsánatára.

Ha jól veszitek, ti magatok vagytok, amit vesztek.

Az apostol ugyanis azt mondja: *Egy kenyér, egy test vagyunk sokan.* (1Kor 10,17)

Így magyarázta az Úr asztalának szentségét: *Egy kenyér, egy test vagyunk sokan.*

Ebben a kenyérben szívetekre van kötve az, hogy miképpen kell szeretnetek az egységet.

Mert vajon egy szem magból lett-e az a kenyér?

Nemde, sok búzaszemből van az? De mielőtt kenyérré lettek, külön-külön voltak; a víz kötötte össze azokat, bizonyos törődés, őrlés után.

Mert ha a búaszemet meg nem őrlik és vízzel nem vegyítik, sohasem kap olyan alakot, sohasem lesz kenyérré.

És így ti is, a böjttel járó megalázódás és a szent exorcizmus által mintegy megőrlődtek.

Ezután jött a keresztség és víz; és mintegy összevegyítve lettetek, hogy kenyér alakját nyerjétek.

De mindez még nem kenyér tűz nélkül.

Mit jelent tehát a tűz?

A bérmlás ez.

Az olaj ugyanis a mi tűzünk, a Szentléleknek szentsége.

Figyeljete az Apostolok Cselekedeteinek könyvére, amikor majd olvassuk. Ma kezdjük meg azt a könyvet olvasni.

Aki előre haladni akar, van honnan.

Mikor tehát a templomba jöttök, félre a hiú meséssel. Figyeljete a Szentírára.

Mi vagyunk a ti könyveitek.

Figyeljete tehát és lássátok, mert eljön majd pünkösöd napján a Szentlélek.

És így jön el: tüzes nyelvek alakjában mutatkozik.

Szeretetet lehel ugyanis, mellyel égünk Isten iránt és megvessük a világot, elégjen hiúságunk és szívünk aranyként megtisztuljon.

Hozzá jön tehát a Szentlélek, a víz után a tűz – és kenyérré leszünk, mely Krisztusnak teste.

És éppen ezért bizonyos módon az egységet jelenti.

Megkapjátok a szentségeket a maguk rendjén.

Először is az imádság után intünk benneteket, hogy fent legyen szívetek.

Ez illik Krisztus tagjaihoz.

Mert ha Krisztus tagjaivá lettetek, hol van akkor a ti fejete?

A tagoknak van fejük.

Ha a fej előre nem ment volna, tagok sem követhetnék.

Hová ment a ti fejetek?

Mit is mondottatok a hitvallásban?

Harmadnapon halottaiból föltámadta, fölméne a mennyekbe, ül az Atyának jobbján.

Tehát a mennyekben van a mi fejünk.

Azért tehát mikor azt mondják: *Sursum corda: fel a szívekkel*, azt felelitek: *Habemus ad Dominum: Az Úrnál vannak.*

És hogy ne tulajdonítsátok a magatok erejének, a ti érdemeiteknek, a ti fáradozástoknak azt, hogy szívetek fent az Úrnál van, mert Istennek az ajándéka az, hogy ott fent legyen a szív; azért folytatja a püspök vagy a pap, ki az áldozatot bemutatja és mondja a nép e feleletének elhangzása után: *Habemus ad Dominum sursum corda; Szíveink fent az Úrnál vannak. Gratias agamus Domino Deo nostro; Adjunk hálát a mi Urunknak, Istenünknek, mert szívünk ott fent van.*

Adjunk hálát, mert ha csak Ő nem adja, itt lent e földön volna szívünk.

És ti megerősítitek ezt, mikor mondjátok: *Méltó és igazságos: Dignum et justum est*; hogy hálát adjunk annak, ki megtette velünk, hogy szívünk fent a mi fejünknel legyen.

Azután az Isten áldozatának megszentelése után, mert akarata, hogy mi magunk is az Ő áldozata legyünk, elmondjuk az Úr imádságát, melyet már megtanultatok és elmondottatok.

Ezután mondatik: *Pax vobiscum: béke veletek!* És a keresztények szent csókkal illetik egymást.

A béke jele ez; amiként az ajkak mutatják, úgy legyen a lelkiismeretben.

Vagyis miként a te ajkad atyádfia ajkához ér, éppen úgy szíved se távolodjék annak szívétől.

Nagy szentségek tehát ezek, igen nagyok.

Akarjátok tudni, miként van szívünkre kötve?

Azt mondja az apostol: *aki méltatlanul eszi Krisztus testét vagy issza az Úr kelyhét, bűnös lesz az Úr teste és vére iránt.*

Mi az, méltatlanul venni?

Kigúnyolva venni, megvetően venni.

Ne tűnjék fel előtted hitványságnak, mivel hogy látod a kenyér és bor színét.

Amit látsz, az elmúlik, de ami láthatatlan benne, az nem múlik el, hanem megmarad.

Íme, veszed, eszed, elfogyasztod: vajon elfogyasztod-e Krisztus testét? vajon elfogyasztod-e Krisztus egyházát? Vajon felemésztődnek-e Krisztus tagjai?

Távol legyen.

Itt megtisztulnak: amott koronát nyernek.

Meg fog tehát maradni az, amit örökösen jelez, jóllehet, elmúlni látszik.

Magatokra gondolva úgy vegyétek tehát, hogy szívetekben egység legyen, szíveteket mindenkor oda felerősítsétek.

Ne a földön, hanem a mennyben legyen a ti reménységeitek, legyen Istenben való hitetek szilárd, legyen Isten előtt kedves.

Mert amit most nem láttok és hisztek, látni fogjátok amott, ahol vég nélkül örvendetek.

*

Íme, így beszél Szent Ágoston, ki Krisztus Urunk után négyszáz évvel élt. Nagyon fontos részletek vannak e beszédben, mert e beszéd egymaga megdönti a protestánsok tanait; és megerősíthet bennünket az Anyaszentegyház tanító hivatala iránt való feltétlen ragaszkodásban és engedelmességben.

Íme, Szent Ágoston püspök beszél az „Úr asztalának szentségéről”, az Oltáriszentségről, melyet akkor a még meg nem keresztelt nem láthatott, róla tanítást nem kaphatott. Szent

Ágoston idejében ugyanis sokan csak felnőtt korukban keresztkedtek meg, és addig hitújonok, katekumenek voltak. A keresztséget e felnöttek rendszerint húsvét vagy pünkösd vigíliáján vették föl.

Íme, ezek a keresztség felvétele után azonnal részesültek abban a kegyelemben, hogy megláthatták és mindjárt magukhoz is vehették az „Úr asztalának szentségét.”

Íme, a szentáldozás, melyről a szent püspök azt mondja a most megkeresztelteknek, hogy: „Tudnotok kell, hogy mit kell naponként magatokhoz venni.” Tehát nemcsak a pap misézhet mindennap, hanem a hívő is mindennap áldozhat, sőt kell mindennap áldoznia. Tehát nemcsak a jámborságban előrehaladottabbak, hanem a kezdők is mehetnek naponként áldozni, mert a szent püspök az előtte való éjjel megkereszteltekhez szólott, azoknak mondotta: hogy mindennap magukhoz kell venniök.

Íme, az Oltáriszentség tana: Az a kenyér, az a bor, mely az oltáron van, meg van szentelve Isten ígéje által, és ezzel Krisztus teste, Krisztus vére az. Ugyanaz a vér az ott, melyet kiöntött érettünk a bűnök bocsánatára. Ez a kenyér: Krisztus teste s a keresztyén, ki méltón járul Krisztus testéhez, Krisztusba olvad: Krisztus tagjává, testévé lesz. A kenyér, Krisztus teste egy; a hívek ez egy kenyér élvezete által eggyé lesznek Krisztusban: Krisztus a fej, mi meg a tagok; tehát egy test vagyunk, akárhányan vagyunk, íme, a szentáldozás haszna, ereje.

Ki meri mondani még, hogy az Anyaszentegyház téved? Íme, Szent Ágoston már azt hirdeti, mit a római egyház mindig tanított és most is tanít, és Szent Ágoston meg Szent Pálra hivatkozik, ő csak annak szavait fejtegeti.

Íme, Szent Ágoston beszél egy szentségről, a bérnálásról: krizmáról, melyet olajjal való megkenéssel adnak föl, melyet ők, az új kereszteltek pünkösd napján kapnak majd föl, mely a mi tűzünk, mely a Szentlélek szentsége, vagyis melyben a Szentlelket vesszük, mint az apostolok vették tüzes nyelvek alakjában. S ezt a Szentséget a Szentírásban föltaláljuk.

Íme, a szent püspök fölhívja figyelmüket a szent könyvekre, melyeket a templomban olvasni szoktak, de hozzáteszi: A ti könyveitek mi vagyunk; vagyis ne a Szentírást forgassátok, mert az holt könyv, hanem hallgassatok minket, mert mi adunk életet, mi adunk egyedül igaz értelmet azoknak az írásoknak; sőt a püspök az igazi Szentírás, az anyaszentegyház tanító hivatala, a hívek szentírása.

Íme, a tekintély szigorú előtérbe állítása, a Szentírás fölé helyezése. A püspök a tanító egyház, a hívek a tanuló egyház, s ha a Szentírás sem volna, akkor is ugyanazt tanítanák a püspökök, mert a Szentlélek van velük.

Íme, a szentmiseáldozat, annak egyes igéi! Van benne imádság az orációk, majd a pap: a püspök vagy pap, a néppel fölváltva énekel, mint most is a prefáció elején: Sursum corda: Habemus ad Dominum! Majd Gratias agamus Domino Deo nostro: Dignum et justum est. Azután történik az Istennek bemutatandó áldozat megszentelése, az átváltoztatás, amit mi Úrfelmutatásnak mondunk; majd a Miatyánk következik, melyet a keresztség alkalmával el kellett a keresztelendőknél mondaniuk, miként ma is; majd a Pax Domini sit semper vobiscum a békecsókkal, ez ma is így van az ünnepélyes nagymisékben; s csak ezután van az áldozás.

Íme, a szentáldozás szentségtörés, ha nagy bűnben merünk hozzájárulni, mert vétünk Krisztus teste és vére ellen, kigúnyoljuk, megvetjük azt. Nem szabad ezt könnyen vennünk, azért mert csak kenyeret és bort látunk; ez külszín csak, ez elmúlik, de Krisztus teste és vére, amit nem látunk szemmel, az megmarad.

Íme, Krisztus testét esszük, de Krisztus egész marad, Krisztus teste nem fogy el, sem az Egyház, mely szintén Krisztus teste, sem a hívek, kik Krisztus tagjai, ezzel nem rövidülnek meg. A szentáldozás által megtisztulunk és a mennyben koronát nyerünk. Ha magunkhoz vesszük Krisztus testét, a kenyeret. Ez a kenyér, ez a külszín megszűnik bennünk, de Krisztus nem, Ő benne maradunk és Ő mibennünk. Most csak hisszük és hitből tudjuk, de nem látjuk, hogy ez a megszentelt kenyér Krisztus: de a mennyben majd látjuk is, s benne vég nélkül örvendünk.

Íme, 1500 évvel ezelőtt is ugyanazt tanította az Anyaszentegyház, mint amit most tanít, amit az apostolok hirdettek!

A kenyértörésben ismerik fel Krisztust

Szent Ágoston 235. beszéde De tempore.

A tegnapi napon, azaz éjjel felolvasták Szent Máté evangéliumából az Üdvözítő feltámadását, ma pedig, miként az olvasó lektortól hallottátok, szintén az Úr feltámadását mondták el nekünk, ahogy azt Szent Lukács evangélista megírta.

Amire már többször figyelmeztettek titeket, s amit elmétekben kell tartanotok, újra felemlítem, hogy ti. ne háborítson benneteket az, hogy amit az egyik evangélista mond, azt a másik mellőzi: mert az is, ki mellőzi azt, mit a másik elmond, mond olyasmit, mit amaz mellőzött el.

Egyes dolgokat elmond egy, és a másik három nem említi azokat; egyes dolgokat ketten is elbeszélnek, míg a másik kettő nem szól róluk, ismét más dolgokat hárman is hoznak, míg a negyedik nem terjeszkedik ki azokra. A szent evangéliumok tekintélye azonban oly nagy, hogy mivel bennük egy Lélek beszél, igaz az is, mit csak egy mond is el.

Ezt, amit csak imént hallottatok, hogy az Úr Jézus miután már feltámadott halottaiból, találkozott az ő tanítványai közül kettővel az úton, akik egymás között a történekről beszélgettek, és monda nekik: „Micsoda beszédek ezek, melyeket egymással váltotok útközben és szomorúak vagytok” stb. (Lk 24,17) egyedül Szent Lukács evangélista mondotta el. Említi ugyan rövidesen Szent Márk is evangéliumában, hogy ti. megjelent kettőnek az úton (Mk 16,12); de hogy mit mondtak ők az Úrnak, vagy hogy mit mondott nekik az Úr, azt elhagyta.

Mit jelent számunkra ez az olvasmány?

Nagy, valami nagy dolgot, ha felértjük. Megjelent Jézus: szemmel látják, és föl nem ismerik. A Mester ment velük az úton és ő maga volt az út; és ők még mindig nem jártak az úton, hanem az útról letérve találta őket.

Mikor ugyanis kínszenvedése előtt még velük volt, mindent előre megmondott, hogy szenvedni fog, hogy meghal, hogy harmadnapon feltámad: megmondott előre mindeneket (Mt 20,18); de halála elfelejtette ezeket velük.

Úgy megháborodtak, mikor a kereszten függni látták őt, hogy elfelejtették a tanítót és nem várták feltámadását, nem tartották számon ígéretét.

„Mi pedig reméltük, hogy Ő megváltja Izraelt.” (Lk 24,21) mondták.

Óh, tanítványok: reméltétek, tehát már nem reméltétek? Íme, Krisztus él, és tibennetek meghalt a remény.

Igenis él Krisztus ismét. Az élő Krisztus holtaszívű tanítványokra akad, – kiknek szemei előtt meg is jelent és még sem jelent meg; akik látták és mégsem látták.

Mert ha nem látták volna, hogyan hallották az ő kérdezősködését, és miképpen feleltek volna kérdéseire?

Az úton kísérő társként ment velük és ő volt vezetőjük, vezérük.

Látták mindenképpen, de föl nem ismerték. „Az ő szemeik pedig tartóztatva valának, hogy meg ne ismerjék őt,” – miként hallottuk.

Nem azért valának tartóztatva, hogy ne lássák őt, – hanem „tartóztatva valának, hogy meg ne ismerjék őt”.

Nos, atyámfiai, hol s mikor akarta az Úr magát megismertetni?

A kenyértörésben.

Bizonyosak vagyunk, a kenyeret törjük és felismerjük az Urat.

Nem akarta, hogy felismerjék másutt, csakis itt, csakis ebben, mi érettünk. Kik nem láttuk Őt testben és mégis enni fogjuk az Ő testét.

Aki tehát hívó, akit nem hiába hívnak krisztusi kereszténynek, aki a szentegyházba nem ok nélkül lép be, aki félelemmel és reménnyel hallgatja Istennek igéit, azt vigasztalja meg a kenyértörés.

Az Úr távolléte nem távollét; higgyetek és veletek van az, akit ti nem láttok.

Azoknak, mikor velük beszélt az Úr, nem volt hitük; mivel nem hitték, hogy feltámadott, azt remélték, föl sem támadhat.

Elvesztették hitüket, elvesztették reményüket. Mint holtak mentek az Élővel, a megholtak mentek magával az Élettel. Velük ment az Élet, de az ő szívükben nem újult föl az élet.

Ti tehát, ha élni akartok, tegyétek azt, mit ők tettek, hogy megismerjétek az Urat.

Vendégül látták.

Mert az Úr olyképpen viselkedett, mintha messze menne; de ők, maguknál marasztalták Őt.

És miután elérkeztek arra a helyre, ahová törekedtek, mondták: „Maradj velünk, mert már beesteledett.”

Tartsd magadnál az utast, ha meg akarod ismerni az Üdvözítőt.

Amit elvett a hitetlenkedés, visszaadta a vendégeskedés.

Az Úr tehát kijelentette magát a kenyértörésben.

Tanuljátok meg ebből, hol kell keresnetek az Urat: tanuljátok meg, hol bírjátok; tanuljátok meg, hol ismeritek föl. Ott, amikor eszitek. Mert a hívek tudnak afelől, amit ebben az olvasmányban jobban megértenek, mint azok, kik nem tudták.

Az Úr Jézust fölismerték; de alig hogy fölismerték, azonnal eltűnt. Elment, visszavonult tőlük testileg, mert hit szerint ott maradt.

Mert ezért távolodott el az Úr test szerint minden egyháztól, és emelkedett föl a mennybe, hogy a hit épülete fölépüljön.

Mert ha el nem ismeritek, csakis azt, amit láttok, hol akkor a ti hitetek?

De ha hiszitek azt is, amit nem láttok, akkor örvendeztek majd, amikor látjátok.

A kis épület fölemelkedik, mivel szíveket ad.

Eljön majd, amit nem látunk, eljön atyámfiai, eljön; de meglásd, miként talál tégedet.

Mert eljön, mivel az emberek mondják: Hol van, mikor, hogyan van, mikor lesz, mikor jön majd el?

Legyetek bizonyosak felőle: eljön; sőt nemcsak eljön, hanem, ha nem akarjátok is, eljön.

Jaj azoknak, akik nem hittek; nagy rettegés lesz ez rájuk nézve: és nagy öröm azokra nézve, kik hittek.

A hívők örvendenek, a hitetlenek szégyenkeznek.

A hívők mondani fogják: Hálát adunk neked Uram! Igazakat hallottunk, igazakat hittünk, igazakat reméltünk, igazakat szemléltünk.

A hitetlenek pedig mondani fogják: Hogyan van az, hogy nem hittünk? Miként tartottuk hazugságnak, amiket olvastak?

Dicsérni kell tehát azokat, akik nem látnak és hisznek; mert midőn látni fognak, örvendeznek.

A mi üdvösségünkért vette fel az Úr a testet, amelyben fölvette a halált is.

Feltámadt a harmadik napon, és többé már nem fog meghalni; és felvette annak a testnek állapotát, amelyet letett, elsőnek adta nekünk a sértetlen föltámadásnak példáját.

Felmenvén ugyanazon testben az Atyához az Istennek jobbjára felől ül, hatalom szerint közös az Atya ítéletében, akit eljövendőnek remélünk az élők és holtak megítélésére: hogy így mi is elhiggyük magunkról, hogy ebből a porból ugyanezt a testet vesszük fel, ugyanezeket a csontokat, a tagok ugyanezen mindig maradandó visszaállítását.

Mindannyian föl fogunk támadni; de nem mindnyájan fogunk vigadozni. „Eljön a nap, – úgymond, – melyben mindnyájan, kik a sírokban vannak, meghallják az Isten fia szavát. És előjönnek, kik jót cselekedtek, az élet feltámadására; akik pedig gonoszul cselekedtek, az ítélet föltámadására.” (Jn 5,28.29)

Így történik, hogy a szegyenkezés bűnhődjék és a bizalom jutalmat nyerjen.

Mert „ezek örök tűzre mennek; az igazak pedig örök életre. ” (Mt 25,46) Térjetez azért Istenhez!

Méltóképpen áldozatok

Aranyszájú Szent János 82. beszéde.

I. „Midőn pedig vacsoráltak, vevé Jézus a kenyeret, megáldá és megszegé, adá tanítványainak és mondá: Vegyétek és egyétek, ez az én testem. És vevén a kelyhet, hálát ada és nekik adá, mondván: Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem, az újszövetségé, mely sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára.” (Mt 26,26–27)

Ó, mily nagy volt az áruló Júdásnak vaksága! Részesült a titokban és megmaradt árulónak; evett a rettenetes asztalról és mégsem változott meg! Erre célzott Szent Lukács evangélista, amikor azt mondja, hogy ezek után megszállta őt a sátán. Nem azért mondja ezt, hogy általa kibebítsa az Úr szent testét, hanem, hogy kipellengérezze az áruló szemtelenségét. Ezzel ugyanis nagyobbá lett mindkét bűne: az is, hogy ily lelkülettel járult a titokhoz; meg az is, hogy hozzájárulván, sem a félelem, sem a jótétemény, sem a megtiszteltetés nem bírtak őt rá a megjavulásra. Krisztus Urunk pedig, ámbár mindent tudott, mégsem tiltotta őt el, – hogy ebből is lássuk, hogy Ő semmit sem mulasztott el, ami megjavulását előmozdíthatta volna. Éppen azokból gyakran intette őt előtte is, utána is, és visszatartotta őt szóval és tettel, félelemmel és fenyegetéssel, tisztelettel és kitüntetéssel. De súlyos betegségéből még ezek sem gyógyították őt ki. Végére is magára hagyta.

Tanítványaival megüli a titkok útján saját halálának emlékét; a vacsora alatt a keresztről beszél, hogy így a jövődőlés gyakori megújítása által könnyebben elviselhetővé tegye nekik az ő kínszenvedését. Ugyan mi mindent szenvedtek volna, ha ezeket nem hallják, amikor még így is, annyi csoda és jövődőlés után is megháborodtak? „És midőn ettek, vevén a kenyeret, megtöré.” Miért végezte most, húsvét idején eme titkot? Azért hogy mindenütt kitűnjék, miszerint ő volt az ószövetség törvényhozója, és amik abban vannak, azok eme titkoknak előrevetett árnyékai voltak. Ott előkép, típus; itt igaz valóság. Az este pedig jele az idők teljének, és jelezte, hogy az ügy, a megváltás ügye immár végéhez közeledik. Hálát is adott; ezzel megtanított minket arra, hogyan kell megülnünk e titkot; megmutatta, hogy mily készségesen kell a szenvedést fogadnunk; és kioktatott minket, hogy bármit szenvedjünk, hálaadással viseljük és belőle jó reménységre ébredjünk. Hiszen ha a típus, az előkép oly nagy szolgaságtól mentett meg, mennyivel inkább megszabadíthatja majd a világot maga az igaz Valóság, melyet nemünknek jótéteményként ad. Ezért nem adta előbb a titkot, csak mikor a törvény rendeletei már megszűnő félben voltak.

Befejezván az ünnepek főbb szertartásait, más rettenetesebb asztalhoz ültette őket, és így szólt: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem, mely értetek megtöretik.” És miként volt lehetséges, hogy ennek hallatára meg nem zavarodtak? Mert már sokat és sokszor beszélt nekik e dolgról. Nem is erősítgette azért már tovább, mert már eleget hallották. A bűnök, illetve azok bocsánatát mondotta szenvedésének okául. Az újszövetség vérenek mondja, vagyis az új törvény ígéretének. Ezt ugyanis már régen megígérte, és most megalkotja az újszövetséget. És miként az ószövetségben volt vér: juhok és barmok vére, éppen úgy itt is van: az Úr szent vére. Azt is kimutatta itt, hogy meg fog halni: azért említi az újszövetséget is, meg tesz említést a régiről is; mert ezt is vérontás szentelte meg. És még egyszer megmondja halálának okát, „mely sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára”, és hozzáfűzi: „ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” Nézzétek csak, mint szólít és vezet el minket a zsidó szokásoktól! Mintha mondaná: miként azt, az Egyiptomban történt csodák emlékezetére ültétek meg, éppen úgy ezt meg az én emlékezetemre cselekedjétek. Az kiontatott az elsőszülöttek üdvéért, ez pedig az egész világ bűneinek bocsánatáért.

„Ez ugyanis az én vérem, mely kiontatik a bűnök bocsánatára.”

Azért is mondotta ezt, hogy megmutassa egyszersmind miszerint az ő kínszenvedése és keresztje is titok, és ezzel újból megvigasztalja a tanítványokat. És miként Mózes mondá: „Örök emlékeztető ez nektek,” úgy Ő is mondotta „az én emlékezetemre,” mígnem eljövök. Azért mondá: „Kívánva kívántam megenni e húsvétot,” vagyis hogy veletek új dolgokat közöljek, és húsvétot adjak, mellyel titeket lelkiekké teszek. És maga is ivott belőle, nehogy ezt hallván, mondják: Mit? Vajon vért igyunk és húst együnk? és meg ne háborodjanak, mert mikor erről szólott szavain sokan megütköztek. Hogy tehát most meg ne háborodjanak, először is maga teszi meg azt, hogy így rávegye őket a titkokban való részesülésre, azok nyugodt lelkiülettel való vételére. Ezért itta Ő meg a saját vérét.

Nos, mondogd, hát ezt is, meg a régit is megtegyük? Semmi esetre sem. Ez okból mondotta ugyanis: „Ezt cselekedjétek,” hogy elvonjon amattól. Mert ha a bűnök bocsánatára cselekedte ezt, aminthogy azért is cselekedte, akkor fölösleges amaz. Amiként tehát egykor a zsidóknál, úgy most is titokkal kapcsolta egybe a jótétemény emlékeztétét, és ezzel elhallgattatta az eretnekeket. Amikor ugyanis azt rebesgetik: Honnan tudjuk, hogy fölládoztatott Krisztus? Más titkok segítségével elnémítjuk ajkukat. Mert ha Jézus nem halt volna meg, minek szimbólumai (jelei) lennének azok, amiket bemutatunk?

II. Lássátok, mily nagy gonddal törekedett arra, hogy sohase feledjük el, hogy Ő meghalt érettünk. Mivel ugyanis Marcius, Valentinus és Manes egykor tagadni fogják e közjótéteményt, folytonosan, titkok által is egyre emlékeztet minket kínszenvedésének emlékeztetőre, s hogy senkit félre ne vezethessenek, őket ezen szent asztal által megőrzi és egyszersmind ki is oktatja. Ez ugyanis a javak tetőpontja. Ezért ismétli oly gyakran Szent Pál is.

Végül, mikor már átadta, így szólt: „Nem iszom mostantól e szőlőtermésből aznapig, mikor amaz újat iszom majd veletek Atyám országában.” Mivel kínszenvedéséről és keresztjéről szólott hozzájuk, ismételten említést tesz föltámadásáról; az ország szó alatt ezt érti. És miért iszik föltámadása után? Azért, hogy a köznép fantazmának, képzeleti lénynek ne vélje föltámadása után; sokan ugyanis a föltámadás jeléül vették ezt. Azért az apostolok is, hogy tanúságot tegyenek föltámadása felől, azt mondták: „Mi kik övele ettünk és ittunk,” Hogy tehát megmutassa, hogy Őt tisztán láthatják majd föltámadása után, hogy ismét velük lesz, s hogy ők e látás és tények alapján tesznek majd tanúságot a történetekről, azért mondotta: „Míg amaz újat nem iszom veletek.” Veletek, a tanúságtevőkkel. Ti ugyanis láttok majd engemet, amikor föltámadtam.

De mit kell érteni ezalatt: „újat?” Azt, hogy új és hallatlan módon, nem a szenvedésnek alávetett testben, hanem halhatatlan és megromolhatatlan testben, mely nem szorul eledelre. A föltámadás után ugyanis nem szükségből eszik és iszik, mert teste ilyesmikre akkor már nem szorul, hanem föltámadásának hathatósabb bizonyítására. S miért iszik bort és nem vizet föltámadása után? Azért, hogy gyökerestől kiirtson egy másik gonosz eretnekséget. Voltak ugyanis, kik vizet használtak a szent titkokhoz, s azért így is meg akarta mutatni, hogy Ő a titkokhoz is bort használt és föltámadása után is a titok nélkül végzett közönséges étkezéshez is bort használt. Szőlőtermést mondott, már pedig szőlőtőkéből bort és nem vizet kapunk.

„És dicséretet énekelvén, kimenének az Olajfák hegyére.” Jól jegyezzék ezt meg azok, kik állatokként érzékiesen összeesznek mindent; kik az asztaltól részeg fővel kelnek föl, pedig hálát kellene nekik adniuk és dicsénekekkel befejezniük. Halljátok ti is, kik már nem várjátok meg a szent titkok utolsó imáit, mely pedig annak szimbóluma! Hálát adott mielőtt még tanítványainak adta volna, hogy mi is hálát adjunk. Hálát adott és dicséneket énekelt, miután már átadta, hogy mi is ezt cselekedjük. De miért megy ki? Miért megy föl a hegyre? Azért, hogy így nyilvánosan is megjelenvén közöttük, könnyen elfoghassák. Hogy pedig ne úgy tűnjék föl, mint aki el akar bujdosni előlük, kiset a Júdástól jól ismert helyre.

Akkor mondá nekik: „Ti mindnyájan megbotránkoztok énbennem.” S hivatkozik a jövődölesre: „Mert írva van, megverem a pásztort és elszélednek a nyáj juhái,” részint, hogy

így figyelmeztesse őket a Szentírás figyelemmel való kísérésére, részint annak kimutatására, hogy Istennek akarataból feszítik Őt keresztre, és mindenképpen bebizonyítsa, hogy Ő nem áll távol sem törvényétől sem Istentől, akit abban hirdet, valamint, hogy ami akkor történt, a közjóért történt, és ami akkor végbement, azt már réges-régen megjövendölték a próféták, hogy ők így annál inkább remélhessék a jobb jövőt. Megtanította ezzel, hogy miből ismerik meg: milyenek voltak a tanítványok a kereszttel előtt és után. Íme, mikor keresztre feszítették, még odaállni sem mertek, de a kereszttel után serények és gyémántnál keményebbek voltak. A tanítványok e félelme és futása biznyság az ő halála mellett. Ha ugyanis ennyi minden kijelentés után is egyesek elég szemtelenül azt merték mondani, hogy Őt nem feszítették keresztre, ugyan micsoda gonoszságra vetemednének, – ha mindezek meg nem történtek volna? Éppen ezért nem csupán kinszenvedésével, hanem a tanítványokkal történtek alapján, valamint a titkokkal is megerősíti halálát, és így a marcionistákat mindenütt megcáfolja. – Ezért engedte meg azt is, hogy az első tanítvány, a vezér, megtagadja őt. Ha ugyanis sem meg nem kötözték, sem föl nem feszítették volna a Mestert, akkor hogyan szállhatta volna meg őt és a többieket akkora félelem?

„Miután pedig föltámadok, megelőzlek titeket Galileában.” Nem jelenik meg azonnal az égből, se nem megy valamely közeli tartományba, hanem ugyanazon nép között, mely Őt keresztre feszítette, csaknem ugyanazon helyen, hogy már ezzel is megerősítse, hogy ugyanaz támadott föl, akit ők keresztre feszítettek, és ennek folytán a rajta szomorkodók annál inkább megvigasztalódjanak. Azért mondotta: „Galileában,” hogy a zsidóktól való félelemtől megmenekülven, higgyék a mondottakat. Ez okból jelent itt meg.

III. Felelvén pedig Péter mondá neki: „Ha mindnyájan megbotránkoznak is benned, én soha meg nem botránkozom.” Mít mondasz, Péter? A próféta azt mondotta: „Elszélednek a nyáj juhái.” Krisztus meg megerősíti e jövendölést, és te azt mondod; Semmiképpen sem!? Hát nem volt neked elég, mikor megfeddett, mert azt mondtad: „Légy könyörülettel magad iránt!” Azért hagyta őt elesni, hogy így megtanuljon mindenkor hinni Krisztusban, és az ő véleményét szilárdabbnak tartani a magáénál. De nem csekély hasznára vált az ő tagadása a többieknek is, mert így látták benne az emberi gyarlóságot és Istennek igazmondását. Bármint jövendöljön is meg Ő, nem kell fölötte vitatkozni, sem másokkal szembehelyezkedni. „Magadban és nem másban van dicsőséged.” (Gal 6,4)

Amidőn ugyanis esdekelnie kellett volna és azt mondania: Segíts meg, Uram minket, hogy el ne szakadjunk Tőled! – ő önmagában bízott, s így szólt: „Ha mindnyájan megbotránkoznak is benned, én meg nem botránkozom” – és ez őt lassanként túlságos bizalomra ragadta. Ezt akarta Krisztus elfojtani benne, és ezért engedte meg, hogy háromszor megtagadja. A történetekből tanult, mert szóból nem akart érteni. Sem Krisztusra, sem a prófétára nem hallgatott, a prófétákat is csak azért idézte, hogy ne ellenkezhessék. Hogy pedig ezt is csak azért engedte meg, hogy így őt később megjavítsa, halljad csak, mit mond: „Én pedig könyörögtem érted, hogy el ne fogyatkozzék a te hited.” (Lk 22,32)

Azért is mondotta ezt, hogy érzékenyebben érintse őt, és kimutassa, hogy az ő esése gonoszabb és súlyosabb a többiek esésénél, és így nagyobb segítségre szorul. Kettős bűnt követett el ugyanis, mert ellent is mondott, meg magát a többieknek is eléje tette, de még egy harmadik súlyosabb is megvolt benne, hogy ti. az egészet önmagának tulajdonította. Hogy kigyógyítsa ezekből, elesni engedte, és a többiekkel mintegy mit sem törődve, egyenest hozzáfordult: „Simon, Simon! Íme, a sátán megkívánt titeket, hogy megrostáljon, miként a búzát” – vagyis, hogy őt megháborítsa, megkísértse – „én pedig könyörögtem érted, hogy el ne fogyatkozzék a te hited.” Ha mindnyájukat megkívánta, miért nem mondotta: Mindnyájatokért könyörögtem? Nemde ezzel nyilvánvalóvá lett, amit előbb mondtam, ti. hogy megfenyegette őt és megmutassa neki, hogy az ő esése súlyosabb, mint a többieké, azért intézte hozzá szavait.

És miért nem mondotta: Én nem engedem meg! hanem „könyörögtem?” Kínszenvedését készült megkezdeni és azért, hogy bebizonyítsa emberségét, alázatosan beszélt. Hiszen egyházát az ő vallomására építette, azért meg is erősítette őt úgy, hogy le ne győzhesse őt sem ezer veszély, sem ezer halál; és e művéhez, amikor átadta neki a mennyország kulcsait és ezt a nagy hatalmat, nem szorult imádságra, azért nem is mondotta akkor: „Könyörögtem,” hanem teljes tekintéllyel: „Építem Anyaszentegyházamat és neked adom a mennyország kulcsait.” Miként is szorulhatott volna imádságra, hogy egyetlen ingadozó embernek lelkét lekösse? De hát akkor miért beszélt így? A már említett okból és a többiek gyarlósága miatt, mert ők még nem tanúsították Péter iránt az őt megillető tiszteletet.

Honnan van tehát, hogy mégis megtagadta? Íme, nem azt mondotta, hogy meg ne tagadj engem, hanem azt, hogy meg ne fogyatkozzék az ő hite, vagyis, hogy teljesen el ne bukják. Az ő iránta való gondoskodásból történt ez, mert a félelem folytán mindent elvetett, ez pedig szörnyűséges nagy dolog volt, szörnyűséges nagy volt pedig, mert Isten őt mód fölött megfosztotta segítségétől; mód fölött pedig azért fosztotta meg, mert igen heves volt benne a kétkedés és ellenmondás láza; mivel pedig igen nagyfokú volt benne e láz, azért nemcsak ellene mondott a prófétának, sőt Krisztusnak is, hanem, midőn Krisztus később azt mondta: „Bizony mondom neked, hogy ez éjjel, mielőtt a kakas szól, háromszor tagadsz meg engem”, azt felelte: „Ha meg kell halnom is veled, nem tagadlak meg téged”. Szent Lukács még hozzáfűzi, hogy mennél jobban állította Krisztus, annál inkább ellenkezett vele Péter.

Mi ez, Péter? Amikor azt mondotta: „Egy közületek elárul engem”, féltél, hátha te leszel az áruló és tanítványtársaid útján tudakozódtál, jóllehet lelkiismereted semmiről sem vádolt. S most pedig, amikor nyíltan kimondja és hangoztatja: „Mindnyájan megbotránkoztok”, ellene mondasz s hozzá nem is egyszer, sem kétszer, hanem többször? Ezt ugyan Szent Lukács mondja. S mi okból történhetett meg ez vele? Nagy szeretete és nagy öröme ragadta magával. Mikor megmenekült attól a félelemtől, hogy hátha ő lesz az áruló, és mikor megtudta ki lesz az áruló, önmagában bízva beszélt és mások fölé kerekedett. „Ha mindnyájan megbotránkoznak is, én meg nem botránkozom!” Némi kevélység szállta meg, mert hisz már a vacsora alatt is azon vetekedtek: ki nagyobb közöttük? annyira feltűzelte őket e betegség. Megakadályozta ezért őt; nem a tagadásra ösztönözte, – Isten ments – hanem egyszerűen megvonta tőle kegyes segítségét és bebizonyította rajta az emberi természet gyarlóságát. De nézzük csak, mennyire megalázódott ezek után. Íme, a feltámadás után, mikor mondotta: „Uram, hát ez?” (Jn 21,21) elfojtotta kíváncsiságát s nemcsak hogy ellentmondani nem merészelt, mint most, hanem teljesen elhallgatott. S mikor ugyancsak feltámadás után hallotta: „Nem tartozik hozzátok tudni az idöket és alkalmakat” (ApCsel 1,7), ismét néma és nem mond ellent. Végül mikor jelenésben látta a lepedőben lévő különféle tisztátalan állatokat és hallotta: „Amit az Isten megtisztított, te közönségesnek ne mondd” (ApCsel 10,15), jóllehet nem tudta egész világosan, mit jelentsen ez, várt nyugodtan és nem hetvenkedett.

IV. Mindezeket egyetlen esése művelte. Most mindent egészen magának tulajdonított s mondotta: „Ha mindnyájan megbotránkoznak is benned, én meg nem botránkozom. Ha meg kell halnom is veled, nem tagadlak meg,” bár így kellett volna mondania: Ha velem lesz kegyelmed; de esése után már így beszél: „Mit néztek minket, mintha saját erőnkkel és hatalmunkkal cselekedtünk volna, hogy ez járjon.” (ApCsel 3,12) Nagy hitigazság ez, hogy nem elégséges az embernek buzgalma, hacsak nem segít a felsőbb kegyelem; – éppen így mit sem segíthet rajtunk a felsőbb kegyelem, hacsak nem működik közre az akarata. Íme, a bizonyíték mindkettőre: Júdás és Péter esete. Míg Júdást annyi sok kegyelem támogatta s mégsem látta hasznát, mert nem akart, mert nem tette meg a magáét: addig Péter erős föltétele s akarata ellenére is elesett, mert nem támogatta a kegyelem. Az erény e kettőből szövődik. Éppen ezért kérlek titeket, ne aludjunk, és ne hagyjunk mindent Istenre; meg azt se véljük, hogy mivel lelkesen fáradozunk, az egészet véghezvihetjük magunk jóvoltából. Isten nem akarja, hogy mi

csak mintegy mellékesek legyünk; azért nem végzi ő el az egészet, de azt sem tűri, hogy kérkedjünk és ez okból nem adta meg nekünk, hogy az egésztest magunk végezzük. Hanem mit tesz? Eltávolítja mindkét károsat, s meghagyja nekünk a hasznosat. Azért hagyta elesni a vezérférfit, hogy őt szerényebbé tegye, és nagyobb szeretetre indítsa: „Mert akinek több engedtetett el, az jobban szeret.” (Lk 7,42)

Legyünk azért hódolatosak az Isten iránt mindenütt és mindenkor, és ne mondjunk neki ellent még akkor se, ha amit mond, ellenkezni látszanék is a mi eszünkkel és fölfogásunkkal: több ugyanis az Ő szava a mi eszünknel és fölfogásunknál. A titokban is így kell viselkednünk, nemcsak arra kell tekintettel lennünk, amik az értekek alá esnek, hanem szavaira is figyelnünk kell. Az Ő igéje ugyanis nem csalhat, míg a mi értekeink könnyen csalódhatnak. Mivel pedig Ő mondta: „Ez az én testem,” hódoljunk meg, higgyünk és tekintsük lelki szemeinkkel. Krisztus ugyanis mit sem nyújtott, ami egyszersmind érzékelhető is ne volna, de még ez érzéki dolgokban is mindenek lelkiek. Így pl. a keresztségben is érzéki dolog: a víz által nyújtja ajándékát, de ami történik, az lelki dolog: születés újjászületés, megújulás. Ha testünk nem volna, testtelen, külső máz nélküli ajándékokat nyújtana, de mivel lelkünk e testhez van láncolva, érzékelhető dolgokban nyújtja nekünk a lelkieket.

Hányán vannak, kik egyre azt hajtogatják, szeretném látni Krisztus alakját, arcvonásait, ruháját, saruját! Íme, látod őt, érinted őt, eszed őt! Te ruházatát akarod látni, Ő pedig önmagát adja neked, nem pusztán azért, hogy lássad Őt, hanem hogy meg is érintsed, egyed és bensődbe fogadd. Ne járuljon Hozzá tehát senki undorral, senki lanyhán, hanem égiének mindnyájan, buzgólkodjanak és serénykedjenek. Mert ha a zsidók állva, útra készen, sarusan és kezükben bottal sietve ették a húsvéti bárányt, mennyivel inkább kell akkor nektek vigyáznotok. Azok Palesztinába készültek menni s azért viselkedtek utasként; ti pedig a mennyek országába költöztök.

V. Éppen ezért örködnünk kell mindig, mert nem csekély büntetés vár azokra, kik méltatlanul áldoznak. Gondold csak meg, mennyire méltatlankodol az áruló Júdás ellen, meg azok ellen, kik fölfeszítették Krisztust! Vigyázz azért, hogy magad is bűnös ne légy Krisztus teste és vére iránt. Azok meggyilkolták szent testét; te pedig annyi sok jótéteménye után piszkos lélekbe fogadod őt. Neki nem volt elég az, hogy emberré lett, arcul verték, fölállozták, hanem össze akart velünk vegyülni, nem a hit révén csupán, hanem a való igazság szerint is, testvére rendelt minket. Minő tisztasággal kell tehát bírnia annak, ki ezen áldozattal él! Ő mily tiszta, a napsugaraknál is tisztább kéznek kell lennie annak a kéznek, mely e húst szeldeli; ama szájnak, mely e szellemi tűzzel eltelik; a nyelvnek, mely ama rettenetes vérrel érintkezésbe lép. Gondold meg, mily nagy tiszteletre jutottál, minő asztalhoz ültél! Azzal táplálkozunk, Azzal egyesülünk, kinek láttára az angyalok reszketnek, mert a belőle kisugárzó fény miatt nem mernek félelem nélkül rátekinteni – és egy testté, egy hússá lettünk Krisztussal. „Ki beszéli el az Úr nagy tetteit? Hirdeti-e minden az ő dicséretét?” (Zsolt 105,2) Melyik pásztor nevei saját tagjaival az ő juhait? De mit beszélek pásztorról! Akárhány anya szülés után dajkatejre adja csecsemőjét: Ő azonban ezt nem tudta megtenni, hanem saját vérével szoptat minket, és így magához csatol minket.

Fontold csak meg! A mi természetünkkel született. De te azt mondod erre: ez nem szólt mindenkinek! Pedig igenis, hogy mindenkit illetett. Mert ha természetünkben jött, minden biztonnyal mindnyájunkhoz jött; ha pedig mindenkire jött, minden egyeshez is jött. Azt kérdezed: honnan van, hogy nem mindenki látta ennek hasznát? Nem annak kell ezt fölírónunk, ki azt mindenki kedvéért tette, hanem azoknak, kik azt gyümölcösöztetni nem akarták. Ő hozzászegődik ezen titkok útján minden hívőhöz, és akiket szült, azokat maga szoptatja, és nem adja át másnak. Ezt akarja bebizonyítani azzal, hogy fölvette a te testedet.

Ne legyünk tehát lomhák, mikor ily nagy szeretetre és tiszteletre méltatott! Nem látjátok, mily nagy mohósággal illesztik a csecsemők ajkukat az emlőkre? Ugyaníly nagy buzgósággal

járuljunk mi is ehhez az asztalhoz és a lelki ital ez emlőjéhez; sőt még a szopós gyermekekénél is nagyobb törekvéssel vonjuk magunkhoz a lélek kegyelmét és az legyen egyedüli fájdalmunk, hogy megfosztatunk e lelki tápláléktól. Nem emberi erőnek művei ezek! Az, aki megcselekedte azokat azon a vacsorán, az működik most itt is. Mi az ő szolgáinak rendjébe tartozunk, de Ő az, ki megszenteli és átváltoztatja azokat.

Ne legyen tehát egy Júdás se, egy fukar se jelen; aki nem tanítvány, távozzék; ez asztalhoz ne üljön senki, hanem csak tanítvány. „Tanítványaimmal tartom meg – mondja – a húsvétot.” Ez az asztal cseppet sem kisebb, mint amaz; mert nem áll, hogy amaszt Krisztus, emezt meg ember készítette, hanem ezt is, meg azt is Ő készítette. Ez az a vacsoraterem, hol akkor voltak. Innét az Olajfák hegyére mentek ki, mi pedig menjünk a szegények körébe. Ez ugyanis számunkra az Olajfák hegye. A szegények sokasága az Isten házába ültetett olajfa erdő; ők csöpögtetik azt az olajt, mely nekünk hasznunkra válik; olajt, mely amaz öt okos szűznek megvolt, míg a többiek, akik nem vettek ebből, elvesztek. Ha ezt megszereztük, lépünk be, hogy égő lámpákkal menjünk a Jegyeshez. Ne járuljon ide egy durvalelkű se, egy kegyetlen és irgalmatlan se, egy tisztátalan se!

VI. Ezeket nemcsak nektek mondom, kik áldoztok, hanem nektek is, kik azt kiosztjátok. Hozzátok is kell szólnom, hogy nagy figyelemmel osszátok szét ezen ajándékokat. Nem kis büntetés vár rátok, ha ezen asztalról olyannak is juttattok, kit gonosznak ismertek. Kezetekből kérik majd számon az Ő vérét. Legyen bár vezér, legyen bár előjáró, ha mindjárt korona ékesíti is: ha méltatlanul járul ide, tartsd vissza őt. Nagyobb a te hatalmad, mint az övé. Nemde, ha tiszta forrást bízának rád, hogy őrizd azt meg a nyáj számára és látnád, hogy a nyáj egyik sáros juha közeledik oda, ugye nem hajtanád le fejedet s hagynád a forrást megzavarni? Nos, most nem víznek, hanem vérnek, lelki forrásnak őrizetére vagy kirendelve, s ha látod, hogy a sárnál rútabb bűnöktől szennyesek járnak oda és mégsem haragudnál és tiltanád el attól őket, ugyan számíthatnál-e bocsánatra? Azért ékesített föl titeket az Isten e tisztséggel, hogy az ilyeneket különválasszátok. Ez a ti méltóságotok; ez a ti biztosságotok; ez a ti koronátok és nem az, hogy itt fehér tunikában járhattok körül.

De honnan ismerjem föl ezt és amaszt? – kérded. Nem az ismeretlenekről, hanem a jól ismertekről szólok. De mondok még rettenetesebbet is. Nem oly súlyos belsőképpen megszállva lenni az ördögtől, mint az, amit Szent Pál mond: Krisztusra taposni, a szövetség vérét megbecsteleníteni és a lélek kegyelmét gyalázzalással illetni! Az ördögtől megszállottnál is gonoszabb az, aki vétkezett és mégis ide járul. Azok ugyanis, noha az ördögöktől gyötörtetnek, de azért még nem éppen kárhoznak el; míg ezek, ha méltatlanul jönnek ide áldozni, az örök kárhozatra vettetnek. Tehát ne csak ezeket üzzük el innét, hanem azokat is, kikről tudjuk, hogy méltatlanul közelednek ide. Senki közülük ne áldozzék, hacsak nem tanítvány. Egy Júdás se vegye magához, nehogy Júdás sorsára jusson. E sokaság is Krisztus teste. Utána láss tehát te, e titkok kiszolgáltatója, hogy haragra ne indítsd az Urat, mert ha meg nem tisztogatod e testet, tört nyújtasz neki kenyér helyett. És ha mindjárt balgatagságból járulna is valaki az áldozáshoz, ne félj, tartsd vissza őt. Az Istentől félj, ne az emberektől. Ha az embertől félsz, az maga is kinevet, míg ha csakis az Istentől félsz, még az emberek is tisztelnek. Ha nem mered megtenni, vezesd hozzám és én egy percig sem tűröm e vakmerőséget. Inkább életemet vesztetem, mintsem, hogy méltatlannak nyújtsam az Úr vérét és inkább véretem ontom, mintsem e rettenetes vért kiszolgáltassam annak, ki arra nem méltó.

Ha hosszú kutatás után sem ismered föl a méltatlant, nem vétkezel. Ezeket csak azokról mondtam, kik nyilvános bűnösök, mert ha ezeket keményen fogjuk, Isten hamar megismerteti velünk azokat is, kik ismeretlenek. De ha az ismerteket is ide engedjük, ugyan miért ismertetné meg velünk amazokat az Isten? Csak azért mondtam ezeket, hogy ne csak megakadályozzuk és elkülönítsük, hanem hogy ezzel javulásra is bírjuk őket és gondunk legyen rájuk. Így majd Isten is kegyelmes lesz velünk és sokan fognak méltóképpen áldozni; bőséges jutalmát vesszük

e mások iránt való gondoskodásunknak és buzgóságunknak, amelyet, hogy mindnyájan elnyerjünk, adja meg a mi Urunk Jézus Krisztus jósága és kegyelme, kinek legyen dicsőség mindörökkön örökké. Amen.